

УДК 657

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2020-4-18>**Попова В.Д.***кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича***Кузь В.І.***кандидат економічних наук, доцент,
асистент кафедри обліку і оподаткування
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича***Popova Valentina***Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Department of Accounting and Taxation
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University***Kuz Vasyl***Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor,
Assistant Lecturer at Department of Accounting and Taxation
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University*

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

IMPROVING OF THE ACCOUNTING OF RECEIVABLES IN THE CONTEXT OF THE FORMATION OF INFORMATION SUPPORT FOR SOLVENCY MANAGEMENT OF THE ENTITY

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто особливості формування інформаційного забезпечення управління платоспроможністю суб'єкта господарювання щодо аналітичних даних про дебіторську заборгованість. Доведено необхідність поділу дебіторської заборгованості покупців і замовників за термінами погашення та ймовірністю неповернення, що забезпечить можливість організації аналітичного обліку за наведеними класифікаційними ознаками. Визначено перелік кореспонденцій рахунків з аналітичного обліку дебіторської заборгованості, які дадуть можливість облікового відображення нормальної, сумнівної та безнадійної заборгованості за термінами погашення (термінами прострочення платежів), а також забезпечать перспективи в рамках облікового процесу формування показників управлінської бухгалтерської звітності як елементів інформаційного забезпечення управління платоспроможністю суб'єкта господарювання.

Ключові слова: аналітичний облік, бухгалтерські рахунки, дебіторська заборгованість, інформаційне забезпечення, платоспроможність, управлінські рішення.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены особенности формирования информационного обеспечения управления платежеспособностью субъекта хозяйствования касательно аналитических данных о дебиторской задолженности. Доказана необходимость разделения дебиторской задолженности покупателей и заказчиков по срокам погашения и вероятности невозврата, что обеспечит возможность организации аналитического учета по приведенным классификационным признакам. Определен перечень корреспонденций счетов аналитического учета дебиторской задолженности, которые дадут возможность учетного отображения нормальной, сомнительной и безнадежной задолженности по срокам погашения (срокам просрочки платежей), а также обеспечат перспективы в рамках учетного процесса формирования показателей управленческой бухгалтерской отчетности как элементов

информационного обеспечения управления платежеспособностью субъекта хозяйствования.

Ключевые слова: аналитический учет, бухгалтерские счета, дебиторская задолженность, информационное обеспечение, платежеспособность, управленческие решения.

ANNOTATION

Adherence of the acceptable level of solvency is one of the most important tasks of long-term economic activity and the results of effective management. Management decisions in the sphere of ensuring solvency of the entity certainly leads to the operation of settlement transactions data, which in terms of orientation of the accounting system on the indicators of financial statements necessitates analytical submission of information about receivables by management staff. In the article was considered special features of the formation of information support of solvency management by entity in terms of analytical data about receivables. The necessity of division of receivables of buyers and customers by terms of repayment (up to 10 days; from 10 days to 30 days; from 30 days to 60 days; from 60 days to 180 days; from 180 days to 360 days) and by probability of non-repayment was proved (normal receivables (repayment will take place in accordance with the terms stipulated in the contract); doubtful receivables (there is a possibility of non-repayment for various reasons); bad receivables (there is non-repayment), which will provide the possibility of organization of analytical accounting on the basis of classification. The list of correspondence accounts from analytical accounting of receivables was identified which will give the chance of accounting reflection of normal, doubtful and bad receivables in terms of repayment (terms of overdue payments), and also provide, within the accounting process, the prospects for the formation of indicators of management accounting statements as elements of information support for solvency management of the entity. There is a need to follow the principles of analogy in the organization of analytical accounting of payables for goods (works, services), which will ensure the formation of a holistic data set for solvency management, and also will create the preconditions for strengthening the per-

formance of control and analytical functions by management staff on the basis of accounting data, which can be systematized and generalized in the necessary analytical sections.

Key words: analytical accounting, accounts, receivables+, information support, solvency, management decisions.

Постановка проблеми. Загальна мета ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності полягає у забезпеченні внутрішніх і зовнішніх користувачів достовірною та неупередженою інформацією про різні аспекти фінансово-господарської діяльності економічного суб'єкта. Проте на виході із системи обліку презентується систематизована та узагальнена інформація про фінансовий стан і результати діяльності, рівень релевантності якої є недостатнім для вирішення низки важливих управлінських завдань. У контексті формування інформаційного забезпечення управління дебіторською заборгованістю та платоспроможністю суб'єкта господарювання система обліку має продукувати дані про розрахунки з дебіторами, які в обліковій системі, що орієнтована тільки на складання форм фінансової звітності, не знаходять власної ідентифікації як звітні показники. За таких умов актуальними напрямками дослідження є розгляд можливостей розширення меж аналітичного обліку дебіторської заборгованості та способів і масштабів звітування перед користувачами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження теоретичних та практичних аспектів питання обліку дебіторської заборгованості, підвищення інформаційної цінності для управління облікових даних про розрахунки з дебіторами зробили такі науковці, як Н.С. Акімова, О.В. Топоркова, Т.О. Євлаш, О.О. Говоруха [1], С.Л. Береза [2], М.Д. Білик [3], О.І. Коблянська [4], В.В. Ковальов [5], Г.В. Нашкерська [6; 7], С.О. Олійник [8], О.А. Лаговська, С.Ф. Легенчук, В.І. Кузь, С.В. Кучер [9]. Значущість їх пропозицій полягає в ідентифікації різних видів дебіторської заборгованості, що забезпечує можливість формування релевантних даних для системи управління.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Продукування системою бухгалтерського обліку даних у форматі фінансової звітності базується на засадах необхідності загального ознайомлення користувачів із фінансовим станом та результатами діяльності суб'єкта господарювання. Задля підвищення інформаційної цінності облікових даних для вирішення управлінських завдань, пов'язаних із забезпеченням прийняттого рівня платоспроможності, ідентифікується потреба побудови системи аналітичного обліку дебіторської заборгованості за активними управлінськими інформаційними позиціями.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є розроблення організаційних і методичних положень та практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи аналітичного обліку дебіторської заборгованості

для формування релевантного інформаційного забезпечення управління платоспроможністю суб'єкта господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах ускладнення господарських процесів та посилення конкурентної боротьби управління персоналу належну увагу слід приділяти забезпеченню прийняттого рівня платоспроможності суб'єкта господарювання. Цей індикатор можливостей погашення зобов'язань та стабільного розвитку є активним інструментом управління, адже потенційне забезпечення прийняттого рівня платоспроможності є можливим за умови позитивних характеристик у функціонуванні таких управлінських облікових об'єктів, як грошові кошти, види дебіторської заборгованості, види поточних зобов'язань. З огляду на комплексність та системність підходів до управління платоспроможністю в управлінському персоналі існує потреба релевантної аналітичної інформації про наведені облікові об'єкти.

Формування інформаційного забезпечення для вирішення управлінських завдань перш за все передбачає ідентифікацію інформаційних потреб, оцінювання спроможності їх задоволення фактично наявними інформаційними обліковими системами без необхідності їх удосконалення. Слід врахувати, що «інформація з рахунків бухгалтерського обліку перебуває в загальному масиві даних системи бухгалтерського обліку, тобто вона не ідентифікована щодо інформаційних запитів управлінського персоналу» [9, с. 23]. Забезпечення процесу прийняття управлінських рішень релевантними даними зумовлює їх поділ на аналітичні показники, що становлять інформаційний інтерес. Аналітичне розмежування сукупності даних передбачає класифікацію об'єктів та процесів, що дає змогу краще зрозуміти їх сутність та принципи функціонування.

Правильна класифікація дебіторської заборгованості та розрахунків з дебіторами дає змогу раціонально підійти до організації аналітичного обліку, тому за практичного виконання цих завдань слід уникнути проблем, що характерні для поділу цілісного об'єкта на складові частини. Н.С. Акімова та інші науковці виділяють такі проблеми в процесі поділу дебіторської заборгованості на види: «відсутність пропозицій та рекомендацій доцільності використання різних видів класифікаційних ознак; відсутність єдиного комплексного підходу до розроблення різних типів класифікації дебіторської заборгованості; відсутність чіткого шляху формування та пошуку ознак, які б давали змогу проводити більш систематизовану класифікацію» [1, с. 52].

Виділення багатьох класифікаційних ознак під час поділу дебіторської заборгованості на види неодмінно призведе до ускладнення інформаційного оброблення розрахунків з дебіторами на основі аналітичних рахунків бухгалтерського обліку та під час звітування окремими показниками, тому поділ дебіторської заборгованості

для побудови цільової підсистеми аналітичного обліку має проводитися на види, інформація про які використовується в процесі прийняття традиційних, тактичних, формалізованих управлінських рішень.

Прийняття рішень щодо забезпечення належного рівня платоспроможності суб'єкта господарювання є надзвичайно важливим у рамках забезпечення подальшого його функціонування, що дає змогу говорити про відносну постійність та періодичну необхідність здійснення цього процесу. Таким чином, релевантні дані для оцінювання рівня платоспроможності можуть слугувати інформаційними індикаторами під час організації аналітичного обліку дебіторської заборгованості.

М.Д. Білик зауважує, що для формування інформаційного забезпечення оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання (зокрема, його платоспроможності) релевантним є поділ дебіторської заборгованості за термінами погашення та за рівнем ліквідності [3, с. 25–26]. Наведені дослідником класифікаційні ознаки дають змогу отримати дані про обсяги й терміни перетворення немонетарних активів на монетарні, що забезпечує можливість не тільки фактично визначати рівень платоспроможності та планувати його на окремі дати планових періодів, але й визначати (змінювати) окремі засади договірної політики з дебіторами щодо термінів та умов погашення заборгованості, проведення передоплат чи авансових платежів.

Поділ дебіторської заборгованості за термінами погашення передбачає визначення часового проміжку, у межах якого буде систематизуватися інформація про суми заборгованостей покупців та інших дебіторів. Нормативним регулюванням ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності передбачене розмежування на довгострокову та короткострокову дебіторську заборгованість [10; 11]. Проте для оцінювання платоспроможності релевантною є інформація про строки погашення заборгованості в межах звітного року. На думку Н.С. Акімової та інших науковців, «під час розгляду дебіторської заборгованості залежно від часових проміжків прив'язку необхідно робити до 30 днів (місяця)» [1, с. 58]. Слід відзначити, що під час поділу поточної дебіторської заборгованості на види більшість дослідників дотримується саме 30-денного часового лагу: «0–30 днів; 31–60 днів; 61–90 днів; 91–120 днів; понад 120 днів» [5]; «0–30 днів; 31–60 днів; 61–90 днів; 91–365 днів; понад 365 днів» [6, с. 28].

Фінансово-господарська діяльність економічних суб'єктів базується на постійно здійснюваних протягом звітного календарного місяця розрахункових і платіжних діях, що задля забезпечення акумулювання достатньої кількості монетарних активів для погашення зобов'язань потребує мінімізації часового проміжку між датою виникнення дебіторської заборгованос-

ті та датою її погашення. Інформація про дебіторську заборгованість є релевантною, якщо здійснювати її поділ на мінімальні часові проміжки. На нашу думку, оптимальним з огляду на необхідність формування інформаційного забезпечення, прийнятного для управління платоспроможністю, є поділ поточної дебіторської заборгованості за відтермінуванням погашення на такі види: дебіторська заборгованість з термінами погашення до 10 днів; дебіторська заборгованість з термінами погашення від 10 днів до 30 днів; дебіторська заборгованість з термінами погашення від 30 днів до 60 днів; дебіторська заборгованість з термінами погашення від 60 днів до 180 днів; дебіторська заборгованість з термінами погашення від 180 днів до 360 днів.

Формування аналітичних даних про розрахунки з дебіторами у розрізі наведених часових проміжків дебіторської заборгованості дасть можливість управлінському персоналу встановити рівень забезпеченості монетарними активами для погашення поточних зобов'язань, на основі чого можна буде обґрунтовувати рішення про джерела забезпечення фінансування поточної фінансово-господарської діяльності, про зміни у провадженні розрахункової, збутової (реалізаційної) політики, про забезпечення належного рівня платоспроможності. Оптимальною датою для систематизації, узагальнення та надання управлінському персоналу охарактеризованої аналітичної інформації є завершення місяця, що передує звітному.

Трудомісткість підготовки інформаційного забезпечення для виконання будь-яких управлінських завдань формується під впливом потенційних можливостей системи бухгалтерського обліку визначати аналітичний розріз, систематизувати та узагальнювати дані в розрізі нього. Задля оперативної підготовки з найменшою трудомісткістю даних про дебіторську заборгованість за термінами погашення доцільно передбачити практичне застосування таких аналітичних рахунків: 361/1 «Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками (термін погашення до 10 днів)»; 361/2 «Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками (термін погашення від 10 днів 30 днів)»; 361/3 «Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками (термін погашення від 30 днів 60 днів)»; 361/4 «Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками (термін погашення від 60 днів 180 днів)»; 361/5 «Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками (термін погашення від 180 днів 360 днів)». Наведений набір аналітичних рахунків є прийнятним також для інших субрахунків синтетичного рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками».

Для управління платоспроможністю суб'єкта господарювання цінною є інформація про види дебіторської заборгованості, що різняться за змістом виникнення, здатністю до монетаризації, ймовірністю погашення, можливостями управління.

Нормами П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [10] методологічно ідентифіковані такі види заборгованості дебіторів, які характеризують різну можливість її погашення: безнадійна дебіторська заборгованість (існує впевненість непогашення); сумнівна дебіторська заборгованість (сумнівний борг); поточна дебіторська заборгованість (виникає під час провадження нормального операційного циклу та за умов, що існують всі передумови її погашення у визначені терміни). Розмежування дебіторської заборгованості за такими видами дає змогу визначити обсяги заборгованості, щодо яких, незважаючи на настання термінів погашення, можуть виникати проблеми з монетаризацією. Для управлінського персоналу така аналітична інформація дасть змогу достовірно оцінити рівень платоспроможності, вжити заходів щодо нівелювання негативних наслідків, пов'язаних із визнанням дебіторської заборгованості сумнівною чи безнадійною.

У контексті порушеної проблематики науковці поділяють дебіторську заборгованість за товари, роботи, послуги на такі види: виправдана й не виправдана дебіторська заборгованість [4]; бездоганна й реальна дебіторська заборгованість [8]; допустима й не виправдана дебіторська заборгованість [7]; термінова, прострочена та відстрочена дебіторська заборгованість [2]. Під час формування на основі підсистеми бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості релевантного інформаційного забезпечення управління платоспроможністю доцільно виділити аналітичний розріз, що характеризуватиме стан заборгованості: 361/X/1 «Нормальна дебіторська заборгованість»; 361/X/2 «Сумнівна дебіторська заборгованість»; 361/X/3 «Безнадійна дебіторська заборгованість».

Ідентифікація наведених видів дебіторської заборгованості дає змогу отримати інформацію про потенційні загрози та вжити заходів щодо застосування оптимальних методів інкасації заборгованості без відчутного негативного впливу на рівень платоспроможності суб'єкта господарювання. Зокрема, переведення дебіторської заборгованості зі складу нормальної (тієї, що відповідає виникненню в ході нормального

операційного циклу) до складу сумнівної заборгованості слугуватиме інформаційним індикатором для управлінського персоналу, характеризуватиме необхідність прийняття рішення про застосування альтернативних грошовим готівковим чи безготівковим формам розрахунків (вексельні розрахунки, бартерні операції, взаємозаліки, факторинг, інші немонетарні форми розрахунків).

У табл. 1 наведено кореспонденції рахунків з обліку розрахунків з покупцями й замовниками з використанням запропонованих аналітичних рахунків, які забезпечують формування релевантного інформаційного забезпечення управління платоспроможністю.

Застосування запропонованої системи аналітичних рахунків з обліку дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги передбачає таку послідовність виконання облікових операцій:

- 1) відображення визнаної та оціненої дебіторської заборгованості на відповідному аналітичному рахунку залежно від передбачених довірливими відносинами термінів погашення;
- 2) виконання бухгалтерського контролю за термінами та повнотою погашення дебіторської заборгованості;
- 3) в разі встановлення фактів невчасності погашення здійснення переведення такої заборгованості до складу сумнівної з виконанням відповідного запису на бухгалтерських рахунках;
- 4) надання інформації про виникнення сумнівної заборгованості управлінському персоналу для вжиття заходів щодо її інкасації;
- 5) підготовка по закінченню звітної місяця на основі даних аналітичних рахунків управлінського звіту для визначення потенційних обсягів монетаризації дебіторської заборгованості на наступні звітні періоди та оцінювання платоспроможності.

Система рахунків бухгалтерського обліку характеризується валентністю (здатність кореспондувати з іншими рахунками з огляду на зміст господарських операцій та сутність подвійного запису) та логісмографічність (передбачає відкриття аналітичних рахунків, єдність характеристик для синтетичного рахунку та аналітичних рахунків до нього), що дає можливість ідентифікації споріднених об'єктів, об-

Таблиця 1

Аналітичний облік розрахунків з покупцями і замовниками

Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки	
	дебет	кредит
Реалізовано готову продукцію вітчизняним покупцям (термін погашення заборгованості становить 30 днів)	361/2/1	701
Віднесено заборгованість покупців, за якої відбулося прострочення платежу до сумнівної заборгованості	361/3/2	361/2/1
Застосовано негрошові методи інкасації до ідентифікованої сумнівної дебіторської заборгованості	10; 182; 20; 28; 34; 377; 63; 685	361/3/2
Віднесено сумнівну заборгованість покупців до безнадійної дебіторської заборгованості	361/5/3	361/3/2
Списано безнадійну дебіторську заборгованість	944; 38	361/5/3

ліку, отже, бухгалтерських рахунків. У контексті формування інформаційного забезпечення управління платоспроможністю для рахунків з обліку дебіторської заборгованості спорідненими є рахунки обліку кредиторської заборгованості. «Організація обліку по споріднених об'єктах на основі методу аналогії дає змогу працівникам бухгалтерської служби й управлінському персоналу виявити факти необхідності проведення взаєморозрахунків, обґрунтувати рішення про зміни в договірній політиці підприємства, про створення резерву сумнівних боргів тощо» [12, с. 16]. Застосування методу аналогії під час побудови підсистеми аналітичного обліку дебіторської заборгованості зумовлює необхідність виділення запропонованих аналітичних розрізів, зокрема щодо поділу заборгованості за термінами погашення до синтетичного рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками».

Сформоване на основі запропонованих новацій з організації та ведення аналітичного обліку дебіторської та кредиторської заборгованості інформаційне забезпечення дає змогу синхронізувати надходження грошових коштів (погашення дебіторської заборгованості) та їх витрачання (погашення кредиторської заборгованості) у контексті забезпечення прийняттого рівня платоспроможності суб'єкта господарювання.

Висновки. Платоспроможність суб'єкта господарювання є комплексним та системним управлінським об'єктом, що потребує для прийняття відповідних управлінських рішень інформації про різні аспекти функціонування об'єктів активів та пасивів. Вагоме значення серед них має дебіторська заборгованість як управлінський об'єкт, що забезпечує можливість монетаризації активів у розрахунках. Крім цього, визначення форм та термінів погашення дебіторської заборгованості впливає на збутову політику, зміни обсягів реалізації тощо. Формування ефективного інформаційного забезпечення управління платоспроможністю потребує ідентифікації даних щодо термінів погашення, стану заборгованості, наявності ризиків у процесі її інкасації. Наведені класифікаційні ознаки під час поділу дебіторської заборгованості на види складають основу пропозицій з удосконалення її аналітичного обліку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Акімова Н.С., Топоркова О.В., Євлаш Т.О., Говоруха О.О. Облік та аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємств оптової торгівлі: монографія. Харків: ХДУХТ, 2016. 285 с.
2. Береза С.Л. Класифікація дебіторської заборгованості для цілей бухгалтерського обліку. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2004. № 3 (29). С. 21–24.
3. Білик М.Д. Управління дебіторською заборгованістю. *Фінанси України*. 2003. № 12. С. 24–36.

4. Коблянська О.І. Фінансовий облік: навчальний посібник. Київ: Знання, 2004. 507 с.
5. Ковалев В.В. Финансовый анализ: управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. Москва: Финансы и статистика, 2000. 512 с.
6. Нашкерська Г.В. Облік сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2001. № 7. С. 27–33.
7. Нашкерська Г.В. Особливості визнання та оцінки поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2009. № 11. С. 31–37.
8. Олійник С.О. Шляхи удосконалення обліку дебіторської заборгованості. *Науковий огляд*. 2018. № 5 (48). С. 32–40.
9. Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. 418 с.
10. П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999 р. № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення: 7.08.2020).
11. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291. URL: https://dtk.com.ua/documents/dovidnyk/plan_rah/plan-u.html (дата звернення: 7.08.2020).
12. Кузь В.І. Організація бухгалтерського обліку: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2019. 224 с.

REFERENCES:

1. Akimova N.S., Toporkova O.V., Yevlash T.O., Hovorukha O.O. (2016). *Oblik ta analiz debitorskoi zaborhovanosti v systemi upravlinnia pidpriemstv optovoi torhivli* [Accounting and analysis of receivables in the management system of wholesale enterprises]: monohrafiia. Kh.: KhDUKhT, 285 s. (in Ukrainian).
2. Bereza S.L. (2004). *Klasyfikatsiia debitorskoi zaborhovanosti dlia tsilei bukhgalterskoho obliku* [Classification of receivables for accounting purposes]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu*. № 3 (29). P. 21–24 (in Ukrainian).
3. Bilyk M.D. (2003). *Upravlinnia debitorskoiu zaborhovanisti* [Accounts receivable management]. *Finansy Ukrainy*. № 12. P. 24–36 (in Ukrainian).
4. Koblianska O.I. (2004). *Finansovyi oblik* [Financial accounting]: navchalnyi posibnyk. K.: Znannia, 507 s. (in Ukrainian).
5. Kovalev V.V. (2000). *Finansovyyi analiz: Upravlenie kapitalom. Vybor investitsiy. Analiz otchetnosti* [Financial Analysis: Capital Management. Investment choice. Reporting analysis]. Moskva: Finansy i statistika, 512 s. (in Russian).
6. Nashkerska H.V. (2001). *Oblik sumnivnoi ta beznadiinoi debitorskoi zaborhovanosti* [Accounting for doubtful and bad receivables]. *Bukhgalterskyi oblik i audyt*. № 7. S. 27–33 (in Ukrainian).
7. Nashkerska H.V. (2009). *Osoblyvosti vyznannia ta otsinky potочної debitorskoi zaborhovanosti za produktsiiu, tovary, roboty i posluhy* [Features of recognition and measurement of current receivables for products, goods, works and services]. *Bukhgalterskyi oblik i audyt*. № 11. P. 31–37 (in Ukrainian).
8. Oliinyk S.O. (2018). *Shliakhy udoskonalennia obliku debitorskoi zaborhovanosti* [Ways to improve the accounting of receivables]. *Naukovyi ohliad*. 2018. № 5 (48). P. 32–40 (in Ukrainian).

9. Laghovsjka O.A., Leghenchuk S.F., Kuzj V.I., Kucher S.V. (2018). *Bukhghaltersjkyj oblik v upravlinni pidpryjemstvom* [Accounting in enterprise management]: navchaljnyj posibnyk. K.: Vydavnychyj dim "Kondor", 418 s. (in Ukrainian).
10. P(S)BO 10 "Debitorska zaborhovanist" [Standard of Accounting 10 "Receivables"]: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 8 zhovtnia 1999 r. № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (accessed: 7 August 2020) (in Ukrainian).
11. Plan rakhunkiv bukhhalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii pidpryiemstv i orhanizatsii [Chart of accounts for accounting of assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations]: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 30 lystopada 1999 r. № 291. URL: https://dtk.com.ua/documents/dovidnyk/plan_rah/plan-u.html. (accessed: 7 August 2020) (in Ukrainian).
12. Kuzj V.I. (2019). Orghanizacija bukhhaltersjkogho obliku [Organization of accounting]: navchaljnyj posibnyk. Chernivci: Cherniveckyj nac. un-t imeni Jurija Fedjkovycha, 224 s. (in Ukrainian).